

REDIZAJN NARODNOG MUZEJA LABIN

IM 34 (3-4) 2003.

IZ MUZEJSKE TEORIJE I PRAKSE
MUSEUM THEORY AND PRACTICE

TULLIO VORANO □ Muzej grada Labina, Labin

Poglavarstvo grada Labina, svjesno činjenice da je kulturni turizam od strateškog značenja za razvoj Labinštine, Istre i Hrvatske, pokrenulo je tijekom 2002. godine određene inicijative osmišljavanja novoga turističkog proizvoda.

U to su vrijeme sve gradske upravne strukture, ovisno o svom djelokrugu, aktivno surađivale u izradi ne samo Urbanističkog plana za grad Labin nego i Master plana turizma za Istarsku županiju, a u njegovu sklopu posebno Clustera za Labin - Rabac, koji zapravo obuhvaća gotovu svu bivšu općinu Labin (oko 390 km² s oko 80 kilometara obale). Pritom nije na odmet spomenuti i napore što ih je Grad posljednjih godina učinio u realizaciji Generalnoga geoinformatičkog sustava, koristi kojega što posredno, a što neposredno osjeća i sektor turizma. Poglavarstvo je potkraj 2002. imenovalo radnu grupu, projektni tim kojemu je kao voditeljica postavljena gospođa Lori Luketa-Dagostin. On je trebao osmisliti novu strategiju razvoja kulturnog turizma. Ta je inicijativa naišla na potporu Turističke zajednice Hrvatske, Ministarstva turizma i kulture RH te Vlade Republike Hrvatske, tako da je Labin, uz Rovinj, Šibenik i Dubrovnik, odabran za pilot projekt implementacije kulturnog turizma na razini države. Labinu je upućena pomoć konzultanske kuće McKinsey & Company, pa je njihov predstavnik gospodin Siniša Slijepčević u proljeće 2003. boravio u Labinu oko mjesec i pol. Vidni pomaci su se vrlo brzo osjetili. Naime, projektni je tim, uz pomoć konzultanta, angažirao ili saslušao mišljenje stotinjak osoba s područja Labina, afirmiranih na različitim područjima, ponajprije umjetnike i niz drugih djelatnika u području kulture, obrazovanja i športa, ugostitelje i turističke djelatnike, gospodarstvenike itd. Dakle, intencija je bila, koristeći se postojećim resursima (geografskim blagodatima gotovo netaknute prirode s prekrasnim panoramskim vedutama, vrlo čistim i bistrim morem i razvedenom neonečišćenom obalom, povoljnim klimatskim uvjetima, zavidnim brojem kulturno-povijesnih spomenika, ušćuvanom starogradskom jezgrom akropolskog tipa i jasne mletačke provenijencije, bogatom povijesnom slobodarskom tradicijom sa značajnim ličnostima (kao što su Baldo Lupetina, Matija Vlačić Ilirik, Tomaso Luciani, Giuseppina Martinuzzi), dokumentima

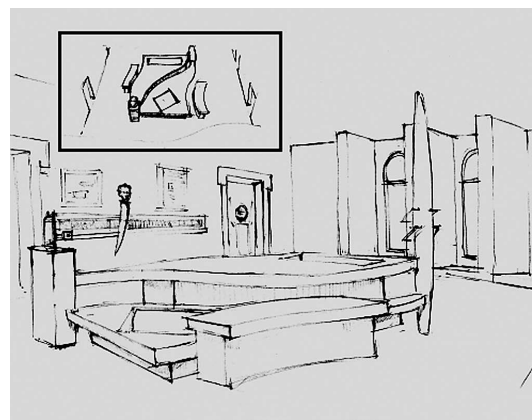
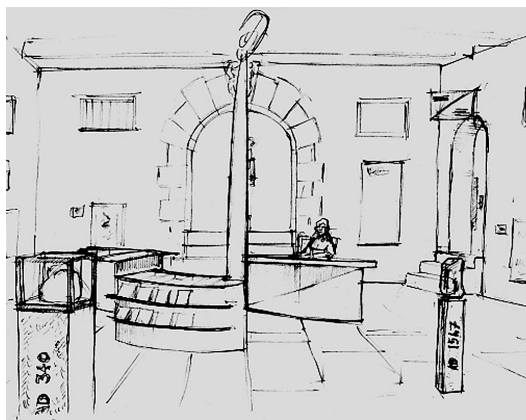
(Labinski statut) i pojavama (sukob s uskocima, višestoljetna rudarska djelatnost i Labinska republika, bitka s Nijemcima), nizom kulturnih institucija (Muzej i muzejske zbirke, Gradska galerija, Mediteranski kiparski simpozij, Učilište, brojni atelijeri slikara, grafičara, dizajnera, kipara itd.), te vlastitim osobljem, ponuditi turističkom tržištu novi proizvod. Rezultat toga bila je manifestacija *Labin art*, koja je već prve godine svog djelovanja (srpanj - rujna 2003.) postigla izvanredne rezultate.

Odmah na početku, analizom stanja i slijedom želja odnosno potreba, kao središnji zadatak *Labin art republike*, zapravo projektnog tima koji njome upravlja, postavljen je *Redizajn Narodnog muzeja Labina*. Naime, uočeno je da je to u kulturnom smislu najveći labinski potencijal i da na tome treba nešto dodatno učiniti da bi se on maksimalno valorizirao i "iskoristio" za ovu manifestaciju, ali i inače. Jednako tako, poboljšanjima postojećega rudarskog postava u Muzeju, na neki bi način započela realizacija namjere budućeg otvorenja postojećih, a sada neiskorištenih rudarskih hodnika u podzemlju grada. Konzultant je predložio, a Poglavarstvo grada prihvatilo, da se u poslove redizajna Muzeja uključi engleska tvrtka JANVS iz Yorka. Nekoliko je razloga motiviralo Poglavarstvo na tu odluku. U Hrvatskoj gotovo i nema tvrtke koja se bavi tom problematikom. Nasuprot tome, JANVS je specijalizirana tvrtka koja se bavi isključivo dizajnom muzeja, galerija i centara za posjetitelje (Visitor Centres), a za taj je posao dobila značajne svjetski poznate nagrade i priznanja (AIII-ovu nagradu za najbolji novi muzej u 1999. i 2001. godini; SIAD-ovu nagradu za kreativni dizajn 2002. godine). Osim toga, JANVS nije samo europski priznat dizajnerski izvođač, već i savjetnik Vijeća Europe u Strassbourgu, što je za našu sredinu dvostruko zanimljivo, kako za približavanje europskim integracijama, tako i za primjenu europskih standarda i preporuka u planiranju i realizaciji muzejskih postava. Dakle, bolje reference teško je bilo zamisliti.

Prema JANVS-u, labinski bi muzej, nakon kompletnog redizajna muzejskog prostora trebao dosegnuti, pa i premašiti, osnovne europske standarde te postati:

- žarišna točka labinske kulturne ponude

- zanimljiv i edukativan kulturni centar
- jedinstvena atrakcija u Hrvatskoj.

Temeljne postavke novog redizajna u svezi s njegovim sadržajem, bazirale bi se na:

- neovisnosti, gospodarstvu i kreativnosti
- karakteru grada i ljudi
- socijalnoj, političkoj i kulturnoj povijesti
- povezivanju prošlosti i sadašnjosti.

Metode izlaganja u novom bi postavu bile kombinacija manjim dijelom kronološkoga (postizuje se lako i jednostavno, ali je nekreativan) i mnogo zastupljenijeg tematskog načina interpretacije (postizuje se relativno lako i omogućuje kreativni pristup) i to u sedam zona ili cjelina kojima valja pridodati interaktivne atrakcije. Smatra se da je sedam cjelina idealan broj jer manji broj od toga djeluje skromno, škrt, siromašno, a veći broj preglozno, nepregledno i suvišno.

Raspored zgrade labinskog muzeja (riječ je o baroknoj palači Battiala-Lazzarini iz 17./18. stoljeća čijim središnjim korpusom raspolaže Muzej) pogoduje takvoj prezentaciji. Kao prednosti JANVS navodi i impresivnost građevine, njezinu dekorativnost i prostornost, s mnogo svjetlosti, njezinu odličnu lokaciju u središtu grada, kao i zadovoljavajuću zbirku eksponata koji omogućuju razvijanje različitih, ali i sličnih tema.

U nedostatke muzejskog postava JANVS opravdano ubraja zastarjele metode izlaganja koje ne dosežu europske standarde, nedostatak interpretacije na stranim jezicima, nedostatak "priče" i međusobne povezanosti zbirke, a nema ni jasnoga kronološkog povijesnog pregleda.

JANVS stoga predlaže postavljanje novih standarda koji bi znatnije potaknuli dolazak domaćih i stranih turista. Osnovne točke koncepta bazirale bi se na jednostavnosti prezentacije, na strukturi "priče" u više razina (od težega ka lakšemu vodeći brigu o umoru posjetitelja), na pretežito tematskom prikazu čiji bi sadržaj u kontinuiranoj "priči" bio raspoređen po cijelom muzeju od prizemlja preko prvoga do drugog kata.

Površinski gledano, bilo bi novodizajnirano oko 575 m², od kojih 202 m² u prizemlju, 221 m² na prvom i 152 m² na drugom katu.

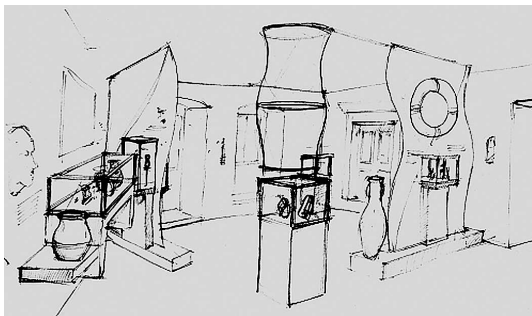
U ulaznoj, ovećoj prostoriji u kojoj je sada smješten lapidarij i arheološki postav, u budućem bi postavu svoje mjesto našao prostor za relaksaciju (dekompresiju), suvenirnica i receptivno-informativni pult, sa svojevrsnom "zastavom" dobrodošlice i s tri značajna artefakta iz rimskoga, mletačkoga i austro-ugarskog razdoblja. Lapidarij bi ostao netaknut.

U sljedeća dva prostora prizemlja (sada s etnografskim postavom) nalazio bi se kronološki pregled značajnijih događaja iz labinske prošlosti (predrimsko razdoblje, doba Rimskog Carstva, labinska Res publica Albonessium iz 245. godine, izgradnja tvrđave i grada na brežuljku, arhitektonski dragulji, labinski Statut iz 1341., mletačka prevlast, Vlačić i protestantizam u Labinu, stvaranje "modernog" grada u doba Austrijskog Carstva i bitne značajke rudarstva). Inače, poseban tematski prikaz rudarstva nalazio bi se u idućoj prostoriji, iz koje bi se ušlo u sadašnji i budući postav rudarstva. Riječ je o vjernom prikazu rudarskih hodnika u dužini oko 150 metara, s niskopom, radionicom, skladištem, mjernom postajom, radilištem i drugim karakterističnim obilježjima rudnika čijem cjelokupnom dojmu pridonosi izvorno rabljena oprema i postrojenja, te prateći zvukovi odnosno šumovi. Taj bi postav trebao doživjeti poboljšanja u obliku sinkronizirane rasvjete sa zvučnim efektima prostornog navođenja. Nakon izlaska iz rudarskog postava posjetitelju se otvaraju dvije mogućnosti: a) završiti posjet (za one koji imaju manje vremena i za one koji su u Muzej došli uglavnom radi rudnika) prolaskom pokraj suvenirnice i izaći na ulicu, ili b) nastaviti obilazak (za znatiželjnike, "sladokusce", koji imaju više vremena na raspolaganju) na prvom i drugom katu.

Na prvom katu, u kojemu se sada priređuju razne, pretežito likovne izložbe, razvile bi se:

zona A) s postavom Labinske republike (pregled zbivanja i značajke tog događaja do današnje *Labin art republike*);

zona B) s prikazom industrijske (tradicionalno gospodarstvo: stočarstvo, poljoprivreda, moreplovstvo, ribarstvo) i socijalne povijesti (antifašizam, Tito, 3. brigada 43. istarske divizije, stvaranje Jugoslavije);

zona C) namijenjena tradicionalnoj kulturi i etnografiji (obrt, narodne nošnje, lončarstvo, glazbeni instrumenti).

Drugi kat, u kojemu se danas također priređuju različite izložbe, a u jednoj prostoriji ima i domicilni postav 3. brigade 43. istarske divizije, svojim bi južnim krilom u zoni F zadržao dvije prostorije (ukupne površine veće od 80 m²) za povremene izložbe i dvoranu za konferencije, dok bi se u središnjoj dvorani razvila zona D), posvećena klasnim razlikama i liku Giuseppine Martinuzzi.

U sjevernom krilu istog kata razvila bi se zona E), s prikazom domaće socijalne povijesti (život u gradu, domaćinstva, pitanje vode, značajke same zgrade te arhitektura i urbanizam u Labinu).

Navedeni JANVS-ovi prijedlozi, nastali nakon višekratnog boravka njihovih stručnjaka u Labinu, njihova upoznavanja okolice, grada, muzeja i muzejskog fundusa i usuglašeni s vodstvom Muzeja, izneseni su na više javnih prezentacija na koje su sukcesivno bili pozvani članovi Poglavarstva, gradski vijećnici, članovi projektnog tima, članovi Upravnog vijeća Narodnog muzeja Labin i predstavnici muzejsko-galerijskih institucija Istre. Ta je tematika na prezentacijama izazvala zanimljive rasprave i primjedbe, ali su izneseni prijedlozi uvijek podržani i prihvaćeni. Valja dodati da je ta problematika naišla i na vrlo povoljan odjek tijekom jedne tematske Otvorene srijede, koju inače redovito organizira MDC u Zagrebu.

Na temelju iznesenih predradnji Grad Labin je s JANVS-om potpisao ugovor o dizajnu muzejskog postava koji obuhvaća:

- pregled dizajna cjelokupnoga muzejskog prostora s tehničkim crtežima planiranog zahvata;
- detalje o radovima i vrsti materijala koji se predviđaju;
- strukturu izložbenog postava s prijedlogom vitrina i pripadajućih postolja;
- način izrade i broj grafičkih prikaza - panoa;
- multimedijske instalacije;
- crteže u boji koji dočaravaju doživljaj prostora;
- crteže za konstrukciju i izradu dijelova postava;
- logo i grafički dizajn za budući tiskani materijal Muzeja;
- predloženi raspored radova i vremenske rokove implementacije te analizu troškova s detaljnim troškovnikom.

Te bi materijale JANVS trebao dostaviti do rujna, a onda bi se ponovio postupak javne rasprave i odlučivanja o prijedlogu dizajna. Nakon usuglašavanja tog prijedloga započela bi realizacija novoga muzejskog postava, a u toj će fazi biti presudan angažman labin-skih muzejskih djelatnika kako u izboru eksponata, tako i u određivanju sadržaja grafičkih prikaza, teksto-va, legendi i drugih detalja bitnih za konačno oblikovanje muzejskog postava.

Primljeno: 24. kolovoza 2000

THE REDESIGN OF THE NATIONAL MUSEUM IN LABIN

Being aware of the fact that cultural tourism is of strategic importance for the development of the region around Labin, Istria and Croatia, the Town Hall in Labin in 2002 put forward initiatives for creating a new tourism product. Labin received the assistance of consulting firm McKinsey & Company, and the project team, with the assistance of consultants, sought the opinion of about a hundred people from the Labin region. The initial analysis of the situation indicated the central task of redesigning the National Museum in Labin, and so the English company JANVS from York was commissioned to provide solutions.

The proposed exhibition methods would be a combination of chronological and thematic interpretations, with the stress on the latter, in seven zones or entities with the addition of interactive attractions. The basic points of the concept should be based on the simplicity of presentation, on the structure of the "story" on several levels, on a mainly thematic presentation whose contents would be spread over the entire museum, from the ground floor to the first and second floors, in a continuous "story". The structure of the building of the Labin Museum (the Baroque Battiala-Lazzarini Palace from the 17th and 18th century) favours this form of presentation. According to JANVS, the Labin Museum should, after complete remodelling, attain and even surpass European standards and become the focus of Labin's cultural scene, an interesting and educational cultural centre and a unique attraction in Croatia.

Fotografije Narodnog muzeja Labina
(snimio: Radovan Vrana, 2004.)